

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 29 MARS 1914.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Marja - den värmländska skogssångerkan.

NÄR JAG FÖR IDUNS LASARE I all anspråkslöshet anmäler upptäckten af en ny diktarinna är det icke i öfverdrifven förhoppning att därmed väcka någon sensation. Fäderneslandet är rikt på skalder. Förläggare och lidningsredaktörer, som evigt kämpa mot en hotande drunkningsdöd i lyrik, veta det. Den läsande allmänheten vet det minsann också. Icke så mycket därför att den med särskild apiti slukar versböckerna. Men i litteraturrecensionerna möter den ständigt nya namn på "lofvande" diktare. Vi ha alltså många riktiga skalder, ty vi ha legio. Och låt oss icke fänka på alla dem, som i hemlighet synda på Apollos nåd.

Det är alltså en sund reaktion, som tar sig uttryck i skepsis, när någon vill presentera en ny stjärna på det poetiska firmamentet. Och denna skepsis blir ännu mer förklarlig, när den presenterade icke alls är någon ny stjärna, endast i ett eller annat afseende ett fenomen. De senare åren ha sett uppstå en

ny skaldesort: bondediktarna. Det är icke meningen att tala illa om någon. Men icke är det underligt, om de så småningom förlorat den nimbus, som först stod omkring dem. Det är nu för tiden icke märkvärdigt alls, att en något så när begåfvad individ med folkhögskolebildning kan rimma. Det är nästan mera fenomenalt, om han kan låta bli. Och alldeles icke föreligger något behof att leta upp sådana, som icke själfmant träda fram och besvära folk med sina poetiska funderingar.

Detta säger jag icke därför att nu Marja, finnskogarnas okända skaldinna, behöfver någon ursäkt för sig, när hon presenteras för allmänheten. Ty mor Marja - Maria heter hon, men Marja säger finnskogarnas folk - är något för sig. Hon har icke börjat dikta därför att hon sett andra göra det. Hon har leff sitt lif bortom all ära och redlighet, utanför räckvidden för alla folkhögskolor och

Utsikt från Mor Marjas diktarverkstad.

att söka litet rimma.
Men hvad skall jag väl få till text?
För poesi har jag ej växt,
men sjunger till er ungal!

Dikten pekar på alla frestelser och lockelser till förfall, som lifvet bjuder ungdomen, då den flyger ur boet, och skaldinnan talar i hänfödda ord:

Kanhända synes hård min dom!
Ja, hård den är och blifver.
Vi fåla icke, att vår blom
oss beska frukter gifver.
Nej, stark och kärnfrisk må den bli.
Långt, vida bättre än hvad vi
ha själfva nånsin varit!

Vår ungdom är vår hela värld.
Den mycket högt vi akta.
Dess starka arm vid hem och härd
vi ständigt eftertrakta.
På den vårt hopp vi hafva byggt.
Vi tänkt oss det så ljusst och tryggt!
Ack, låt oss ej bli sviknal!

O, kunde Moder Svea än
få skåda döttrar, söner,
som binda krans af dygd och sen
dess gamla hjässa kröner,
som visa tydligt utan folk
att Sveriges ungdom är ett folk,
af redlighet ett mönster.

Dikten är daterad lördagen den 27 juni 1905.

De dagarna var det oro i luften här i gränsbygderna och kanske har denna stämning födt de inspirerade och väckande orden.

Marjas sångmö talar icke blott med allvars röst. Glad och god skall människan vara. Det vet hon. Och många muntra tillfällighetsdikter vittna om att hon har glada strängar på sin lyra. Här är en af det slaget:

I dag ej Emmadagen och likväl Emmas dag!
Fastän i slåttandstagen en stump här skrifer jag.
Ty midt i sommarvärmen hon tillredt har en fest
och jämte många andra jag bjuden är som gäst.

Hvad skall då det betyda? Jo, födelsdag det är!
En lag man har att lyda: att blifva äldre här.
Hvart år som går till ända, hvar dag man lefver opp
oss förer framåt tiden och stannar ej sitt lopp.

Vi må då gratulera och önska lycka till
att ännu många flera, ja, dubbelt läggas till
af år till hennes lefnad! Och hälsa, lefnadsmod
må heller icke fattas i framtidsdagen god.

Jag ber att få berätta för eder, vänner, nu,
hur det gick till med rätta, då Emma föddes ju
hon längtade till jorden få göra en visit
att endast den betrakta. Ja, därför kom hon hit!

Hvad blef då sedan följden? Hon fann den stor
och skön,
ty strålände sken solen och skog och mark stod
grön.

Hon ville prompt där stanna och är där än i dag.
Jag nästan tror detsamma vi gjort — båd' ni och
jag!

Visan är typisk för Marjas kvicka anslag.
Ofta sänder Marja små versbref till grannarna.
Där ligger merendels någon finurlighet dold i dem.
De första bokstäfverna i raderna bilda alltemellanåt en sats eller ett uttryck.

En granne till Marja, Nils, hade på sin stugas knut tagit sig för att spika upp en skämtsam vers, i hvilken första bokstäfverna bildade satsen: Turister börja trippa upp till Rattianolla! Det var emellertid icke i Marjas smak att dikten kom längre än till Nils, som vederbörligen näpsites i följande dikt, som ju ser ut att innehålla endast beskedliga betraktelser öfver Evas äfventyr i lustgården. Marja bryr sig i regel

icke om sådana fåfängligheter som rubriker, men denna kallar hon:

Ett P. S. till första versskrifningen.

"Post scriptum" måste kvinnor ha och det gör också jag.
Just när man skall sin slutsats dra kanske ock förr nåt tag,
så skymtar fram ett glömskans brott kanhända äfven två!
Att glömma sig det är ej godt!
Lätt händer det ändå!
Kan man ej mästar'n lura, då ett klen't betyg man får.
Nog vet ni, att det blifver så, som läser och förstår...
I skriferi är jag ej lär'd, ty jag ej bildning fått.
Till kunskapsträdets högre värld ej Evas dotter nått.
Ren mormor Eva skakat det — i skriften vi det sett!
Nog var hon på den frukten het!
I brist på bättre vett
lät hon alls intet blifva kvar som arf åt mig en gång.
Då glömde hon att den som spar är fri bekymrets tvång.
Rätt var det icke göra så!
Nu får jag lida brist!
En vacker dag hon ångra må räflisten, som hon mist.

Underskrifvet:
Likvid för att du drog mig litet vid näsan med mitt första stycke.

Ursäktat skämtet.

"Räflisten som hon mist" skall gifvetvis vara detsamma som "räflisten som misslyckades". När Nils tilltar efter noggrannare i versradernas begynnelsebokstäfver finner han en anspelning på sin person: Pojkskalken sitter i Nils där nere!

Politik — det är något som är främmande för finnfolket på gränsen. Det skulle gifvetvis aldrig falla Marja in att ge sig på några politiska diskussioner. Hon har liksom folket här mest annat att tänka på. Det är svårt att ur den magra marken trollo fram tillräckligt med bröd och bekymren hinna i allmänhet icke däröfver. Hit till dessa trakter komma heller aldrig några agitatorer. Det blir ingen lön för mödan att vandra från stuga till stuga i vildskogarna och bereda mark för den nya tiden.

Men Marja har ju icke kunnat undgå att på egen hand spekulera öfver sin ställning. I den nedan återgifna dikten ger hon klart besked om sitt missnöje. Det är en af de få med socialt anslag. Utgångspunkten är tydligen något vattal af ortens riksdagsrepresentant. Marja har väl fått tag i något referat och det har inspirerat henne till att sjunga ut sitt hjärtas tankar. Dikten är som synes delvis tillspetsad med en nästan Lenngrenskt ironisk udd. Så låter finngummans "kvinnodikt":

Ett tal jag i en tidning såg,
som riktigt fände i min håg
en önskan, närd så mången gång,
att sjunga ut mitt hjärtas sång.
Man tänker frifft allt hvad man vill
blott man har vett att tiga still!
Men nu jag ämnar sjunga ut
min visa, tills den tager slut.

Det talet gällde kvinnans rätt som förbisetts på många sätt.
Så sades af vår riksdagsman, som har vår sak sig tagit an!
Förvånd, mig tycks, vår ställning är.
Den hvarken brister eller bär.
Först sedan man den pröfvat på,
dess innebörd man lärt förstå.

Som ogift gör jag hvad jag vill med egendom, som hör mig till,
blott jag har nått det tjogtals år

i lagen föreskrifvet står.
Men vänta bara till jag ställt mig i samhällets vida fält
och med uppfostran tager il!
Då skall jag strax om yndig bli!

Då är den kommen, denna dag,
då jag skall — enligt Sveriges lag —
i mannens vård aflämnas den:
nu har jag gått till barn igen!
En liten tid jag kanske har
ett uns af rättigheter kvar.
Jag kan tillfrågas då och då:
Säg, vill du att vi göra så?

Vi måste köpa oss en sak!
Om blott den faller dig i smak,
så lämnar jag betalningen
och vi med samma taga den!
Med tiden märker jag likvisst,
att frågorna dö bort och sist
han gör hvad hon om syns för godt!
Ty därfill har han rätten fått!

Om sedan jag vill ha ett ord
i laget med, jag strax blir spord:
Hvad! Har du något säga till!
Ja g' husband' är — du veta vill!
Ditt göra är vid husets spis
och att se till hos ko och gris!
Men bråka icke mer med mig,
ty hur jag styr, det rör ej dig!

Nu har jag fått ett klart besked
och för hans makt jag sitter ned.
Jag läser LAG och märker grant,
att — det är visserligen sant!
Så går det till i många hem.
Knappt hustrun äger plats i dem
som tjänare. Långt mindre då
som jämlike i stugans vrå.

Hvarför skall jag arbeta då?
Hvarför mitt hus väl förestå?
Då i mitt sinne präglats in:
"Du blef en lefvande maskin".
För egen del är snart likgodt,
hvad plats jag här i lifvet fått,
ty redan vittna gråa hår,
att snart all världens väg jag går.

Men mina flickor! Skola de
en bättre lott i lifvet se?
Ska de väl trampa samma stig,
ett medfödt arf just efter mig?
En ljusning har väl nu inträdt
i kvinnans lott och hennes rätt.
Skall en gång detta framtidshopp
i verkligheten lysa opp?

Den som sett Marja och några gånger talat med henne förstår, att hon är en kvinna för sig, en människa öfver medelmåttan.

Hon är icke att beklaga därför att hon icke fått bli mer än hon är. Ty det är icke någon liten gärning att som hon ha fått skapa otaliga glädjestunder i skogsfolkets evigt enahanda ökenlif. Denna enkla gamla finngumma har med de gåfvor hon äger och så som hon förstått och förmått att bruka dem, varit en ljusglim i de svarfa vildskogarna.

Hon är pigg och rik på humor, trots att lifvet lagt en tung börda af fattigdom och slit-samt knog på hennes axlar. Hon har skänkt så mycket trefnad åt sina medmänniskor, att hon förtjänar att ägnas en aktningfull tanke.

Hon står framför kameran med försök att anlägga en traditionell fotografipose, fingerande en ros mellan sina knotliga fingrar.

Och sedan fotografen ordnat och ändrat och ändrat och ordnat och den högtidliga afknäppningen ändtligen expedierats, ytttrar hon leende och muntert:

— Det ä' då en tröst att ja inte kan bli fulare på kortet än i verkligheten!

ESKIL SUNDSTROM.

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfläckade kostym i och för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople-
och Tryckpapper
samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Montessori-systemet.

En revolution inom den pedagogiska vetenskapen.

För Idun af C. A. BANG.

Doktor Montessori.

ATT KVINNAN är öfverlägsen mannen i konsten att undervisa, har alltid varit ett erkänt faktum, och detta har blifvit ytterligare fastslaget genom den storartade succès, som dr Maria Montessoris undervisningssystem har haft.

— Hvem är doktor Montessori?

Född i Rom i blygsamma förhållanden, fick

hon den uppfostran, som vanligen kommer barn af den lägre medelklassen till del. Men då hon skulle välja framtidsbana, slog hon icke in på den väg, som är så vanlig bland kvinnor i Italien, nämligen den konstnärliga. Hon öfvertalade sina föräldrar att låta henne studera medicin och belönade dem för deras uppoffring med att taga doktorsgraden. Hon var den första italienska kvinna, som aflade denna examen.

Då hon lämnade universitetet i Rom, blef hon anställd som underläkare vid stadens psykiatriska klinik. För tjugo år sedan stodo de italienska sinnessjukhusen långt efter liknande anstalter i andra länder hvad praktisk sjukvård angår, och barn med svagt utvecklade hjärnor behandlades på samma sätt som idioter. Denna sakernas ordning gjorde ett starkt intryck på dr Montessori, och hon kunde icke komma ifrån känslan, att en stor orätt tillfogades dessa barn. Under det att hon studerade barnsjukdomar, experimenterade hon samtidigt för att finna ett medel, hvarigenom barnens intelligens kunde utvecklas. Hennes medicinska kunskaper voro af ovärderlig nytta, och resultatet af hennes ansträngningar blef, att hennes elever upptogos i statens skolor, och som regel visade sig öfverlägsna de andra barnen.

Hänförd öfver detta nya arbetsfält, tvekade hon icke att uppge en inbringande praktik för att helt ägna sig åt undervisningen af barn, hvilka hjärnor voro svagt utvecklade, och i den afsikten mottog hon plats som föreståndarinna för Scuola Ortofrenica, en institution för efterblifna barn, som stod under regeringens kontroll.

Under de år hon tillbragte i Scuola Ortofrenica, studerade hon noggrant de elever, som voro anförtrodda i hennes vård. Hon indelade dem i skilda klasser och försökte olika undervisningsmetoder. Dessa försök voro upprinnelsen till hennes system, ty hon blef genom dem öfvertygad, att det icke var omöjligt att rädda dessa olyckliga barn. Ofta erhöles dessa elever, när de sedan blefvo upptagna i de allmänna skolorna, bättre bebyggt än sina kamrater och orsaken var otvifvelaktigt den metod, efter hvilken de undervisats.

Af de resultat, som dr Montessori sålunda uppnådde, drog hon den slutsatsen, att hennes system borde med lika stor fördel kunna användas, när det gällde barn med normalt ut-

vecklade hjärnor, och hon upptäckte att barnens själsförmögenheter i de flesta fall höllos nere genom den undervisningsmetod, som var i bruk. Mest opponerar hon sig emot den brist på frihet, som karakteriserar det nuvarande undervisningssystemet. Disciplinen är det första kraf, som lärare i alla land ställa på sina elever. Eleverna ha intet val hvad deras studier angår, de måste alla läsa på samma sätt på en bestämd timme samma ämne som alla deras kamrater. De måste följa rutinen, och om ett barn har ovanliga anlag åt ett bestämt håll, är det först senare i lifvet, som det kan få rikta sin energi på sitt älsklingsämne.

Ehuru doktor Montessori hade aflagt åtskilliga besök i olika italienska skolor, ansåg hon dock, att hennes pedagogiska utbildning icke var tillräcklig för att sätta henne i stånd att nå sitt mål. Och därför beslöt hon att lämna sin plats som föreståndarinna för Scuola Ortofrenica, besökte föreläsningar vid Roms universitet och genomgick en kurs i experimentell psykologi. Hon läste all pedagogisk litteratur, sammanliknade dess teorier med sina egna och kom till det resultat, att undertryckandet af barnens natur är hufvudfelet i den moderna undervisningen. Men doktor Montessori möttes af nya svårigheter. Skulle hon väl lyckas, där andra misslyckats? Kunde hon få världen till att begrunda de förbättringar hon hade på sinnet, och skulle dessa förbättringar leda till antagandet af hennes system?

Sju år gingo, innan hon fick tillfälle att omsätta sina teorier i praktiken. Tillfället kom slutligen vid lösningen af bostadsfrågan. Signor Talamo, som hade uppbyggt de första arbetarhemmen i Rom, hade haft stora missräkningar. Han hade försett husmödrarna med hvarje bekvämlighet för att hemmen skulle hållas snygga, men allt var förgäfvets på grund af den förstörelse, som de talrika barnskarorna åstadkommo. Han beslöt till slut att i hvarje byggnad inrätta ett stort rum till barnkammare, och doktor Montessori åtog sig att ha tillsyn öfver den första af dessa, som öppnades år 1907, och blef känd under namnet: Cassa dei Bambini (Barnens hus).

Det var där hon blef i tillfälle att försöka hela sitt system, som också kom till användning i andra barnens hus, hvilka snart därefter inrättades. Ett annat verkningsfält fick hon i en skola, som upprättades af Signora Galli, och i franciskanerklostret Via Guisti.

Dels studerade franciskanernunnorna själfva systemet, dels leddes undervisningen i de lägre klasserna af doktor Montessoris bästa elev, signora Ballerini. Franciskanerklostren äro de främsta institutioner i Italien, som använda doktor Montessoris system. Sedan hon i två år arbetat på att sätta franciskanernunnorna och andra religiösa ordnar in i systemet, har hon nu åtagit sig att utbildade lärarinnor, som strömma till henne från hela världen.

Hurudant är hennes system?

Låt oss för att belysa det taga som exempel ett barn från skolan Via Guisti. Denna skola är ingenting annat än en stor barnkammare, där man tar sig an barnen. Där se vi t. ex. en liten gosse på tre år, hvars älsklingsysselsättning består i att knäppa och knäppa upp igen. Efter att ha knäppt några knappar och åter knäppt upp dem igen, försöker han med sina egna kläder, sedan ådrager sig skoknäpparen hans uppmärksamhet, och han lär sig att använda den. Trött af leken upptäcker han några byggbitar. Han bygger hus med dem, murar, ka-

serner, trappor. När leken är slut, måste hvarje klots eller geometrisk figur läggas tillbaka i asken, på så vis lär barnet ordning. Om barnet hellre vill rita än bygga, får det ett stycke papp, på hvilket det kan afteckna de geometriska figurernas form. En annan sysselsättning består i att lära skilja färgen på olika tygstycken. Något af det första, som läres barnet, är skrifkonsten. Sandpappersbokstäfver fastsätts på glatta pappstycken. Med förbundna ögon följer barnet med fingrarna bokstäfvernas linjer, sedan tages bindeln från ögonen, och barnet ritlar med lätthet den figur, hvars linjer fingrarna inöfvat. Barnen bli aldrig trötta, ty de kunna alltid finna någon ny lek. Det enda villkoret är, att hvarje apparat måste användas till det den är afsedd, och hvarje föremål måste läggas tillbaka på sin plats, när barnet icke längre använder det. De äldre barnen i Via Guisti måste damma och hålla i ordning i barnkammaren. Under dagens två måltider bytas barnen vid fyra åt gången med att duka och passa upp de andra, som sitta fyra och sex tillsammans vid ett bord och serveras soppa eller mjölk och bröd. Barnen äro mycket noga att icke spilla på sina servetter. Allt göres för att utveckla hvarje barns anlag. Äfven dess språk studeras, och det måste berättas små historier på sitt fäderneslands grammatikaliskt riktiga modersmål. Hvarje barnkammare är försedd med små bord och stolar, som barnen själfva kunna bära med lätthet. Där finnas också små tvättställ med handfat och handkanna, och särskildt gossarna tycka om att tvätta ansikte och händer.

Disciplinen är en af hufvudpunkterna i uppfostran. Detta har doktor Montessori icke förbisett, hon anser sträng disciplin nödvändig, men en frihetens disciplin, icke tvång. Ett exempel på hennes system: två gånger om dagen skrives ordet "tystnad" på svarta taflan. Ögonblickligen inträder stillhet. Strax därpå rullas gardinerna ned, rummet blir mörkt, lärarinnan ropar upp barnen, och de gå en och en tysta ut på lekplatsen. Någon invänder, att detta icke mycket skiljer sig från den vanliga rutinen. Möjligen är det så, men den skillnaden förefinns åtminstone, att i den gammaldags skolan anses denna tystnad mycket ledsam, medan barnen i Montessoriskolorna betrakta den som en rolig lek, och ingen kan neka, att icke denna frivilliga disciplin är bättre för barnet än olydnad, som medför straff. Detta sista ord är okänt i Montessorisystemet. En annan fördel af detta system är att lärarinnan, som i den vanliga skolan står i förgrunden, i Montessorismaskolan håller sig i bakgrunden. Hon inskrider icke för att gifva befallningar utan för att råda, föreslå idéer, och besvara frågor. Hon måste också se till, att det ena barnet icke hindrar det andra, ty i sin tidiga barndom måste barnet lära, att det har plikter gentemot sina medmänniskor, och uppfostran till osjälvviskhet är en väsentlig del af det pedagogiska systemet.

Skolor i Italien, Frankrike, England, Förenta Staterna, Indien, Kina, Japan, Mexico och Argentina ha antagit systemet, och jag antar att det kunde vara af intresse för svenska läsare att få veta, hur denna rörelse utvecklats sig. Jag har försökt att ge en detaljerad framställning af Montessorisystemet. Om det kommer att lämna de resultat, som i allmänhet väntas, blir det till stor välsignelse för mänskligheten, men endast framtiden kan besvara den frågan.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CREME SIMON

J. SIMON,
PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

JUVELER och PERLOR

af 1:ma kvalitet, väl och smakfullt infattade, till billigaste priser här i Skandinavien. Praktikalag och ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.
JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

Klicken och Ligan.

Stockholmsskildringar från 1800-talets sista kvartsekel af HEDVIG SVEDENBORG.

Kap. V.

En Vårsöndag.

ET VAR VÄRSÖNDAG. MED sol och vemod.

I gröna salongen voro väggar, tak och golf öfversållade med hundratals regnbågsfärgade solkatter som sväfvade i vaggande lekande rörelser, sedan Thérésine klättrat upp på en stol och försiktigt petat till kristallkronan så att alla de glittrande prismerna kommo i dallring.

När hon väl fått lif i sina brokiga små kamrater började hon dansa helt tyst, med ögon fyllda af dröm och fantasi. Men midt i ett steg stannade hon så tvärt som om hon varit uppskrufvad och fjädern gått sönder.

— Var det inte pappa och mamma som talade ute i salen och sade inte pappa något om att nu hade de fått våningen på Norra Tullportsgatan alldeles vid Johannes kyrkogård?

En underlig beklämning grep Thérésine om hjärtat och det kändes, som om hon aldrig skulle kunna bli glad igen, då hon smög ut för att leta reda på Didd.

Ute på balkongen fann hon honom tillsammans med Lillan och Bellman.

Jo, Didd visste redan att de skulle flytta till hösten, att de inte hade råd att bo kvar och han visste precis hvar det där ofäcka huset låg som de skulle bo i. Det var minsann inte roligt att flytta till alla ligaungarna där borta, han hade alldeles nog af dem då han gick till och ifrån Beskowska skolan på Malmskillnadsgatan. Och Lena hade berättat att det brukade spöka där på kyrkogården, men att det blifvit bättre sedan alla de stilliga brandsoldaterna från Siewertska kasern flyttat in i den nya brandstation. — Ser Tessy, på nätterna när det blir för svårt så tar dom ut stora ångsprutan och sprutar på spökerna och det tycker dom inte om.

— Fy, hvad du är dum, Didd, och Tessy hade nästan gråten i halsen när hon såg ner för Drottninggatan blånande perspektiv med Storkyrkan, som föreföll alldeles genomskinlig, i solljuset där längst bort i fonden.

— Stackars lilla Bellman, jollrade hon, där borta, på den där svarta gatan, finns ingen balkong för Bellman att sola sig på och inget rum för tjocka Bommander och ingen slöjdkammare för gamla Jubben, och inte kan han få kila in och reta Vackra-Clara och stjåla sig en våffla heller. Thérésines röst var så jämmerlig att Bellman snart blef öfvertygad om att han var den olyckligaste hund som någonsin funnits och började hyla långdraget och entonigt.

— Nej, men barn, hvad går det åt Bellman, undrade professorskan von Buhre och kom ut på balkongen.

— Han tycker inte om att flytta, sade Didd.

— Ja, det gör inte jag heller, men man får väl uppträda anständigt för det, eller hur Bellman? Men nu, barn, är det kanske bäst att ni gör er i ordning och går och hämtar Felix, som ni lofvade i går, och försök att få moster färdig i tid; det är så tråkigt att komma sent.

Carl-Adam Gyllens steg genljödo i den långa glastäckta gången, som löpte utmed husets baksida.

Bredvid de tankar som sargade hans själ, flög en annan rent mekanisk tanke på hur tiden rinner undan. Han tyckte att det var i går han gick här och njöt af de sagolikt praktfulla isblommorna som slingrade sig från ruta till ruta, gnistrande och rodnande i den röda vintersolen. Och nu, nu stod vårens unga fågring redan i flor där utanför utan att han alls visste hur det hade gått till.

Trött och liknöjd gick han öfver gårdens kullerstenar, sköt upp den lilla svarttjärade plankporten och steg ut i en lifen föråldrad fäppa, där syren och snöbollsbuskar, mossbelupna fruktträd och kaprifolium trängdes om hvarannat. Längst bort i hörnet låg ett förfallet gustavianskt lusthus, och strax bakom reste sig en rostbrun väderkvarn med ärgig kupol. Rundt kring lusthuset blommade pärhyacinter och krokus.

Carl-Adam satte sig på den murkna lusthustrappan, tände en cigarr och såg frånvarande rätt fram.

Hvad var det egentligen med Gina och hur hade deras snart femåriga äktenskap fallit ut? Var det att han var för gammal för henne? Den ofta nästan vårliga kärlek han kände för henne och som han äfven på tusende sätt förstod att visa borde väl kunna uppväga hvad som fattades i år.

Var det hans utseende?

Han log ett ironiskt leende vid tanken på den rena leda han så många gånger känt öfver sig själf, så beundrad och fjäsad som han alltid varit, egendomligt nog både af kvinnor och män. Ehuru lång och reslig, var det i alla fall någonting vekt öfver hans nästan klassiska drag, som han med ledsnad nu såg gå igen hos Felix.

Eller var det manne att han nästan jämt var hemma, arbetande på ett konsthistoriskt lexikon, som var hans dröm att hinna få färdigt. Helt visst led Ginas fåfänga af att han aldrig gittat ta den minsta lilla universitets-examen, som sedan kunnat berättiga honom till en viss social ställning och att dagligen sofa bort några timmar i ett ämbetsverk. Ty från och med hans första resa utomlands, strax han hade tagit studenten, blef drömmen om detta konsthistoriska lexikon lik en feber i hans blod och som han visste att det var en människoalders arbete, ville han inte splittra sin tid med onödiga examina. I synnerhet som han ju var ekonomiskt oberoende.

Kanske det blefve bättre nu till hösten, då den försämrade familjeekonomien tvingat honom att söka lärarplats i ett par flickskolor.

Dessutom, underligt nog, sedan Gina på sista tiden börjat intressera sig för Swedenborgs läror — släkten Gyllen hade, led efter led, ända sedan Swedenborg ännu lefde, hyllat hans tro, — var det som om klyftan dem emellan snarare ökats än tvärt om. Han tyckte att hon tog så hårdt och materiellt på det, som på så mycket annat och hon — ja hon förstod honom lika litet i detta som i allt det som var hans

verkliga jag. Hon försökte inte ens förstå.

I sitt innersta inre visste han att Gina aldrig älskat honom. Hos henne hade det endast varit ett ögonblicks berusning och hänryckning, som blossade upp och slocknade i samma nu, blott lämnande kvar den tillfredsställda fåfängans lätta rök. Men hans yttre jag nekade absolut att ta emot denna visshet. Därför sargade hans tankar planlöst och irrande under det att hans blåsvarta hår så småningom grånade vid tinningarna och hans gång blef matt och trög.

Han väcktes ur sina funderingar af att det knarrade i plankporten och att Felix och barnen von Buhre kommo in i fäppan.

— Pappa, mamma-Gina undrar om du kommer med i dag.

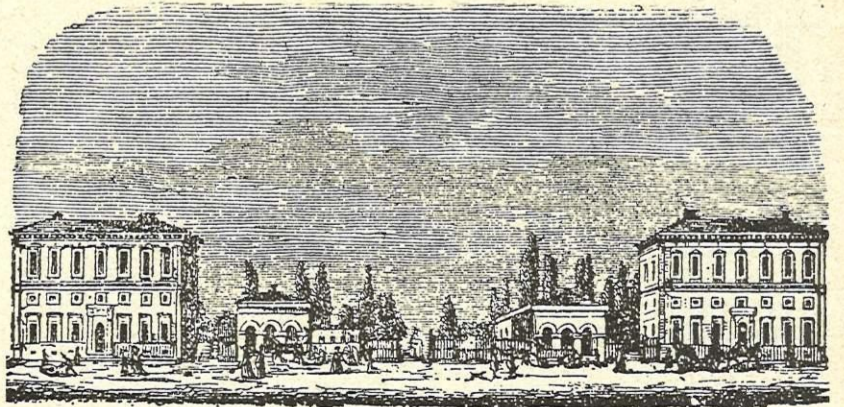
— Nej, säg Gina att jag kommer och hämtar er hos farmor sedan.

— Men pappa —

— Ja, ja jag vet. Men ser du, min gosse, här i ensamheten kan min själ få vingar, men i Landbruksakademiens hörstal bland en massa människor — aldrig, inte ens då Gina sjunger. Men i detsamma ångrade han sina väl kärftva ord och för att liksom förla deras verkan började han skrattande berätta om Tessy, som då hon bara var ett litet kryp, och gudstjänsten blef henne för lång, sakta och varligt började plocka långa silkesändar ur fransarna på kanslirådinnan Bohmans mantilj. — Ja, jag försäkrar er barn att innan gudstjänstens slut såg fransen ut som om den blifvit tuggad af en tandlös häst och ni kan väl tänka er min ångslan att flickebarnet skulle bli upptäckt och innan katastrofen kom, var det jag som försvann. Men nu är det allt bäst att ni ger er i väg så att inte mamma Maria får vänta.

Glad och belåten trippade Thérèse den sollysta Drottninggatan fram, iklädd sin nya hatt med prästkragar och kornblå band och sin parasoll med elffenbensskaff som hon fått af mormor, medan Didrik hela tiden smågrälade öfver sina nya kläder som voro alldeles för varma och trånga. Han var ju just i den åldern då allting alltid är för trångt. Men utanför Artur Hazelius' paviljonger fingo de annat att tänka på och tala om. Vaxkullorna i fönstren och alla de många underliga fordonen på gallerierna åt Trädgårdsföreningen till väckte nu, som alltid, samma inresse hos dem.

Professor von Buhre stannade ett ögonblick och tittade in genom gallergrindarna. — Minsann tror jag inte doktorn fått fast i en ny gammal kalesch. Snart blir det alldeles för trångt här för allt hans skräp. Energi har han då, det kan icke nekas, och jag tycker sannerligen att han vore värd större upp-

Paviljongerna på Drottninggatan, i hvilka dr. Hazelius förvarade sitt "skräp". Efter samtida träsnitt.

Kobb's Hongkong Thé

är den mest omtyckta thédryck.

Till salu i alla finare speceriaffärer.

KONSTFLITEN, Göteborg.

Mattor, Gardiner, Bonader, Möbelyger, Dräkttyger.

Konstnärliga mönster och färgsättningar. Profver sändas.

muntran. Detta är ju ett företag, som borde intressera hela landet.

— Pappa, afbröt Didrik, Tessy går och speglar sej i bodfönsterna. Inte är väl det rätt heller, när man skall gå i kyrkan?

Thérésine blef aldeles blodröd: — Hatten var ju så förljusande söt så hon kunde rakt inte låta bli. — Det gör moster Gina också, svarade hon hetsigt.

Men som väl var hade Gina ingenting hört där hon och Maria och Buhre gingo ett stycke framför de andra.

Maria hade med vilja lagat så att hon fick Gina för sig själf. Hon ville försöka bryta igenom den osynliga mur som så småningom rest sig mellan dem, eller snarare som Gina rest mellan sig och dem alla. Under det isande och behärskade lugn, som var så onaturligt för Ginas glödande sinne, anade Maria den dolda lavaström, som slutligen skulle vålla en våldsamt eruption, om den inte finge några smärre utbrott. Att Carl-Adams ännu inga barn fått var ju mer än vanligt olyckligt. Barnet skulle ju på sätt och vis jämnat ut den stora ålderskillnaden dem emellan och kanske hos Gina, samtidigt som moderskärleken vaknade, väckt den hustrukärlek hon aldrig erfarit. Men nu hoppades Maria, lifsoerfaren som hon var, att religionen skulle ersätta Gina hvad äktenskapet icke kunnat skänka.

Maria hade utan svårighet lyckats övertala Gina att ta sig an sången i Nya kyrkan. Så lite tillfälle som Gina hade att låta höra sig offentligt och då beundran var hennes lifselixir, så hade de där sångstunderna i den enkla lilla församlingen blifvit bland hennes lyckligaste. Och Maria fann till sin glädje att Swedenborgs ord och lära så småningom började fångla Ginas fantasi. Tänk om Carl-Adam och Gina till sist skulle finna hvarann just i detta!

Men när nu Maria ville tala med Gina och få en liten bräcka i den osynliga muren, fann hon inga ord och tysta och tankfulla gingo de gatan fram.

— Nå, tröstade sig Maria, själens tankar och hjärtats känslor nå ofta längre än ord, och Gina måste ju känna hur jag känner. I det samma möttes deras blickar och de logo mot hvarann så mjukt och vackert som om aldrig någon mur funnits.

När de kommo in i den stora salen, som verkade skum och kylig i jämförelse med gatans solljus, stötte de genast ihop med Pepparkakan, hvilken som vanligt stod och såg efter någon tillräckligt undanskymd och anspråkslös plats för sig och hennes lilla skyddsling, den rödlockiga Blenda. Men Maria förklarade ovanligt bestämdt att hon, som ju hörde lite illa, skulle följa med ända fram.

På så vis föll det sig att Felix kom att sitta bredvid den lilla förundrade Blenda.

De hade knappast kommit sig till rätta, hälsat på gamla friherrinnan Gyllen, hvilken alltid satt på sin gifna plats på främsta bänken, och alla de andra släktingarna, innan Gina nere vid orgeln tog upp en af Nya Jerusalems sånger och hennes underbara mjuka alt, "djup och varm som kunglig purpur", brukade Carl-Adam säga, vällde fram, och lyfte det mörknade taket och kom den hvardagliga salen att skimra som ett tempel af genomskinligaste pärlmor och guld.

— Nu, nu kommer pastorn strax, och nu ska vi riktigt passa på, hviskade Didrik till Thérésine. Men hur det var blef det nu, som alltid, att innan barnen riktigt visste hur det hade gått till, så stod han där uppe på sin talarstol, klädd i något mjukt och hvitt med ärmor som liknade vingar och med en stor pipkrage omkring halsen. Det såg aldeles

Etthundra (100) kronor i pris för en uppsats om Kvinnor och kläder.

VI ASYFTA MED DENNA TÄFLINGS-
uppsats en vädjan till kvinnorna att med större sakkunskap, förvärfvad genom studier från ungdomsåren, befatta sig med klädedräkten, exempelvis på samma sätt som många af dem utbildat sig i olika grenar af kvinnlig konstslöjd. Uppsatsen bör till omfånget utgöra 3, högst 4 Idunspalter och den, som eröfrar priset, införes i Iduns första majnummer för 1914.

Täflingsmanuskripten, som skola vara försedda med påskriften: **Iduns majtäfling** samt åtföljda af försegladt motto, innehållande författarens namnsedel och adress, måste vara inlämnade till redaktionen af Idun senast den 1 nästkommande april.

Stockholm den 1 mars 1914.

IDUNS REDAKTION.

ut som om hans fina bleka hufvud låge upplagd på ett fat.

Med den tunna, lite ihåliga stämman, och den främmande brytningen, som också gjorde sitt till att öka barnens intryck af det underbara, började han tala. Denna gång var det som en saga ur Tusen och en natt. Endast mycket mera fångslande, emedan de kände, att det var sant, det han berättade.

Han talade om att — likasom människorna, när sommarn stundar, allt efter sin längtan fara till hafvet, fjällen, en liten leende insjövik eller blott vandra ut i stadens omgifningar och parker, så kommer människoanden, när den först blifvit förlösad, till sin längtans himmel. Och att en dag, medan Swedenborg gick och tänkte på detta, kom en basunängel från himlen och sade: — "Du skall nu genast få se och förvissa dig om hur människornas längtans himmel är beskaffad". Och ängeln förde Swedenborg till ett tempel, som låg midt i en liten stad. Ett tempel af en underbar skönhet med Guds eget ljus strömmande ned genom kupolen. Templet var fylldt af en stor samling män och kvinnor, som på jorden tänkt sig att saligheten bestod i att i all evighet prisa Herren. Den ljufvaste musik af sång och instrument fyllde templet och när musiken tystnade, steg en vätalare upp och talade om Guds härlighet — och så växlade tal och musik i det oändliga. Men snart trötnade församlingen och började längta ut, men när den strömmade mot utgångarna, fann den portarna stängda och änglar som vaktade dem. Efter några dagar blef deras längtans himmel dem ett helvete, och änglarna släppte ut dem. Likaså gick det dem som tänkt sig den eviga lycksaligheten i en ständig hvila, eller utbytande af tankar med de visa och lärda, eller en evig strålande fest, — den drömda himmelska fröjden förbyttes otroligt fort till en helvetisk plåga och lyckliga ilade de från sin skenhimmel, hvar och en till sin egen syssla, till sin egen lifsfär.

Och så följde en utläggning om att det endast är i verksamhet och evigt framåtskridande som människoanden finner sin salighet, men långt innan dess hade såväl Pepparkakans som Térésines tankar gått

sina egna vägar och båda byggde i fantasien på sin himmelska boning och vaknade först upp, när allt omkring dem blef tyst och hufvudena böjdes till bön.

När de kommo ut, stod gamla friherrinnan Gyllens hyrvagn och väntade med tant Cornelia på baksätet. Cornelia Löwenkrantz var så genomsyrad af den von Buhreska rätlinigt ylliga lifsuppfattningen, att hon ansåg swedenborgianismen värre än den värsta hedendomen och hellre skulle låtit strypa sig än sätta sin fot inom Nya kyrkans dörrar, och hennes lifts tysta sorg var att Maria, på sitt stillfärdiga sätt, fått Douglas med på dessa religiösa afvägar.

I samma vefva som gamla hennes nåd von Buhre slöt sina af ingen sedda tårar tröttade ögon för sista gången, flyttade friherrinnan Gyllen, nyss blifven änka, ner till Stockholm från det gamla familjebudet för att slå sig till ro för återstoden af sina lifsdagar. Då hon fick höra att barnen voro i beråd om hvar de bäst skulle placera Cornelia, så löste hon frågan genom att ta Cornelia till sig. — Lika gärna Cornelia som någon annan, menade hon. Om Cornelia själf någonsin blef tillfrågad kan lämnas därhän.

När Maria von Buhre kom ut och fick se landån, drogos hennes ögonbryn ihop af förgelse. Det lycktes ju vara fullkomligt omöjligt att få hennes mor att förstå, att nu när bruken ingenting gånge i utdelning, eller helt enkelt lades ner det ena efter det andra, så hade de inte råd längre med sådan lyx.

Visserligen både såg och förstod gamla friherrinnan dotterns missnöje, men som hon följde en mycket bekväm lifsprincip att inte se annat än hvad hon ville se, så plockade hon glad och obesvärad upp barnbarnen i ekipaget och vinkade ett vänligt välkomna efter till de andra.

Och medan den ståtliga mångkragade Lundqvist sakta körde ner Hamngatsbacken fram utmed Kungsträdgården och den leriga Ladugårdslands-Strandvägen ut till Djurgården, berättade Thérésine med findrande ögon för Felix hur hennes himmel skulle se ut.

— Ja, men skall du få komma till en sådan himmel, envisades Didrik, så får du allt låta bli och spegla dig och vara stursk öfver din nya haft.

— Det där begriper du inte, sade Felix öfverlägset, flickor ska vara lite koketta och mycket söta, tillade han saktare och smög armen om lifvet på Thérésine.

Friherrinnan Gyllen såg på dem och sade någonting på franska till tant Cornelia om att äpplet inte faller långt från trädet. Att Carl-Adam faktiskt varit oafbrutet kär sedan sitt femte år och att alla kvinnor varit som tokiga i honom, c'était une rage, une vraie rage. Utom Gina förstas. Hon var ju kall och marmorstel som Galatea själf, men kunde inte Carl-Adam väcka lif i den statyn, så kunde väl ingen annan det heller.

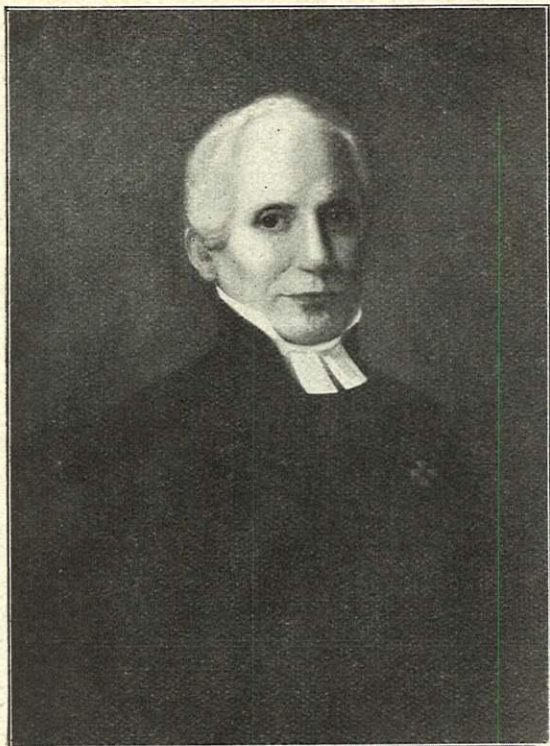
Hade hon inte varit så upptagen af sina egna funderingar och att hälsa på mötande ekipage och fotvandrare, hade hon fått se hur Felix hastigt drog undan armen från Thérésine och först blef blossröd och sedan nästan svimningsblek. Hon glömde aldeles bort att han nu hunnit ganska långt i franskan och hon visste ju inte, hvad ynglingen hos honom anade, — att Galatea nog inte var så marmorstell som hon syntes.

Från den åkturen formligen dyrkade Thérésine kusin Felix, men för honom var lifvet i ett ögonblick blifvit till ett kaos och vårvindens sus och vemod brusade genom honom.

August Blanche och hans far.

Ett nyuppteckadt dokument.

För Idun af THORE BLANCHE.

Kyrkoherden Martin Bergvall, August Blanches far.

AFVEN BREF KUNNA HA SIN historia. Den jag nu går att berätta är mindre vanlig.

Det är snart tjugo år sedan fröken Hilda Blanche afled. Hon var den yngsta af August Blanches halfsyskon och öfverlefde honom längst. Hon var också den af dem alla, som personligen stod honom närmast. Ända från 1852, då Blanche kom i besittning af Malmgården, till hans död år 1868 förestod hon hans hus, där gäster sällan fattades. De första åren under moderns milda öfverinseende, sedan ensam med en tjänarinna.

Fröken Hilda Blanche hör egentligen inte hit. Hon skulle förljåna sin egen historia. Hon bebodde en liten lägenhet i ett af de äldre husen vid Grefgatan. Hon lefde ensam och tillbakadraget med den gamla tro-tjänarinnan i några små rum, uppfyllda med antika möbler från Malmgården. Som ung hade hon varit mycket vacker. Då hon blef gammal och jag lärde känna henne, var hon liten och späd, mycket mager, med stora blixtrande ögon och lifliga gester. Ett rörligt lynne och dramatisk läggning voro utmärkande drag inom familjen. Jag har aldrig hört någon kunna skratta som hon. Hon skrattade åt allt, äfven åt den annalkande döden, som icke tycktes väcka hennes oro.

Det var en ganska ovanlig dödsbädd. Hon förbryllade fullständigt läkaren med sitt ständiga småleende och sitt öförbränneliga goda humör. En dag tog han mig afsides.

"Jag förstår inte er faster," sade han. "Hon har inte långt kvar och då jag på hennes uttryckliga önskan säger henne det, så gör hon endast en grimas. Det var inte menadt åt mig, förklarade hon ursäktande, utan åt "benrangelskavaljeren". Här ligger hon och skämtar och uttrycker sin glädje öfver, att hon fått sin graf aldeles intill general Weidenhjelm. Det är åtminstone en fin karl, som man kan konversera med i ensamheten, säger hon. Nej, jag förstår henne inte alls," och läkaren skakade på hufvudet.

Nåväl, för ett år sedan erhöj jag besök af ett fruntimmer, som brukade hjälpa till hos min faster. Hon lämnade mig ett gammalt bref. Vid något tillfälle hade hon fått en bok af henne. Boken hade legat undanlagd i nära trettio år och då hon af en händelse kom att taga fram den, föll brefvet

ur. Förmodligen hade det tjänstgjort som bokmärke och undgått fröken Blanches uppmärksamhet. Hon antog att det borde tillhöra mig.

Brefvet följer här. Det är det intressantaste personhistoriska dokument, som finns af August Blanches hand. Förhållandet mellan honom och hans far, kyrkoherden Bergvall i Ladugårdslands församling, har aldrig varit rätt klart. Det är anledning antaga, att de bägge länge stått ganska främmande för hvarandra och att den gamle kyrkoherden, till följd af sin ställning, ogärna vidgick sitt ungdomsförhållande till Blanches mor, den unga tjänsteflickan, och först mot slutet af sitt lif erkände honom som sin son. Brefvet visar hur förhållandet dem emellan till sist undergick en förändring. Det ger samtidigt en vacker inblick i Blanches egen karaktär och i hans gränslösa hängifvenhet för modern, som af alla skildras såsom en utmärkt och rikt begäfvad kvinna. Det gick också efter sonens i brefvet uttalade vilja. Så länge modern lefde var hon den verkliga härskarinnan på Blanche's Malmgård.

Jag förutskickar endast upplysningen, att brefvet är ställdt till Blanche's sväger, v. häradshöfding Carlstedt, giff med hans syster, Cornelia.

Paris den 6 mars 1852.

BRODER!

Den länge anade stunden har inträffat. I går fredagsmorgon kl. 3 afled kyrkoherden Bergvall, vår gemensamme välgörare, beskyddare och vän. Dödskampen varade blott en half timme, hvarefter den silfverlockige gubbens anlete, länge fördystradt af lidandet, blef lugnt, leende, förklaradt. Han dog med sina händer i mina och utan att en enda suck röjde hans öfvergående in i en annan värld; men obeskrifligt skön var den frid, som hvilade öfver hans anletsdrag. Så måtte han sett ut i sina första ynglingaår och innan världens orättvisor och förtal vidrörde och stundom förvredo hans naturligen goda och ädla hjärta.

Jag har så godt som på mina armar burit den sjuke gubben genom Norden, Tyskland och Frankrike. Ofta tyckte jag att bördan var tung; men nu när bördan fallit, tyckes det mig tyngre, mycket tyngre. Om man i denna stund lämnade mig fritt att välja emellan världens alla skatter och gubbens lif, jag skulle icke tveka i valet. Jag skulle ånyo taga honom på mina armar och bära honom genom världen, för att undfly döden, ty han älskade lifvet — detta lif, som likväl beskärt honom så föga glädje. Gud välsigne honom för det goda han gjort! Annu mera godt har han velat. Hade världen varit annorlunda, skulle äfven han varit annorlunda.

Den sista breffpacken beredde honom mycken glädje. I synnerhet njöt han mycket af kyrkoherde Rohlfiebs och Cornelias bref, af hvilka det förra uppfyllde hans önskan om uppskof med tillsättning af skolläraren, och det senare hans oskyldiga vurm för en anspråklös utmärkelse. Detta skedde förleden måndag. Sedan dess var han mest sängliggande, dock icke afklädd. On-

Fru Katarina Blanche, August Blanches mor.

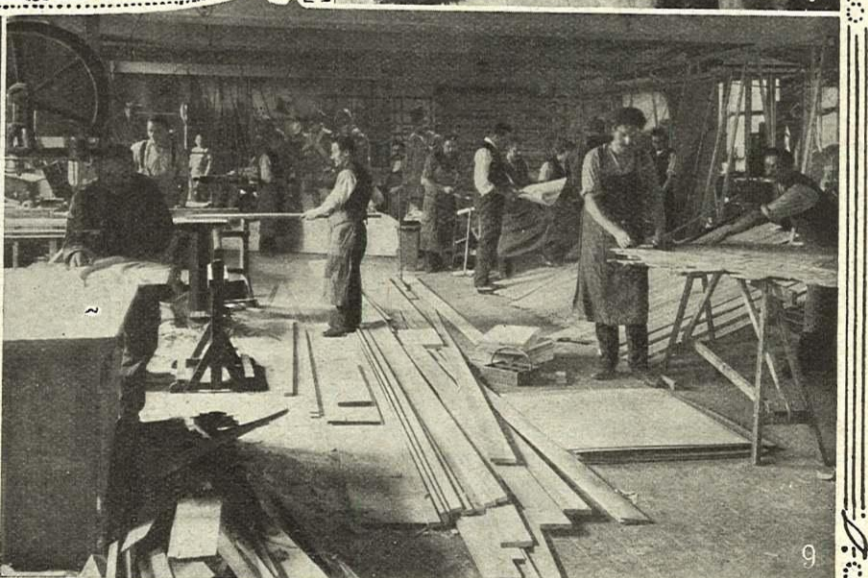
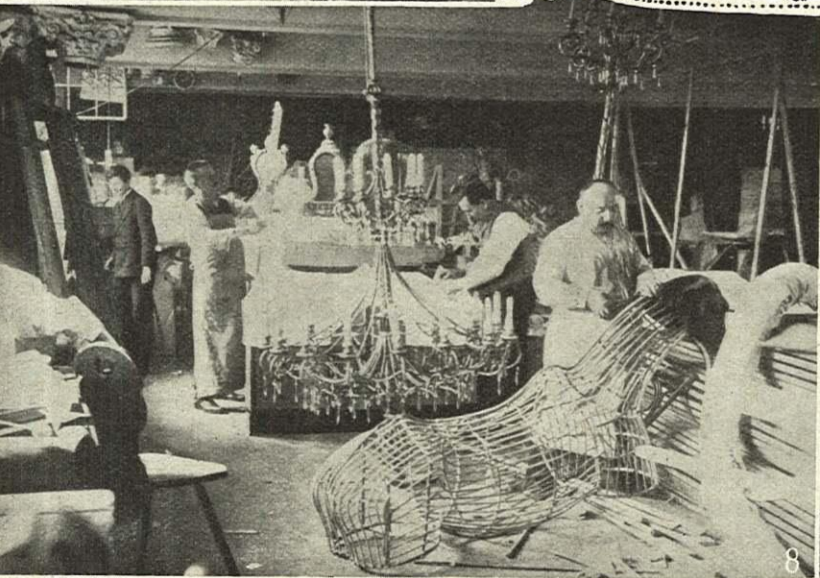
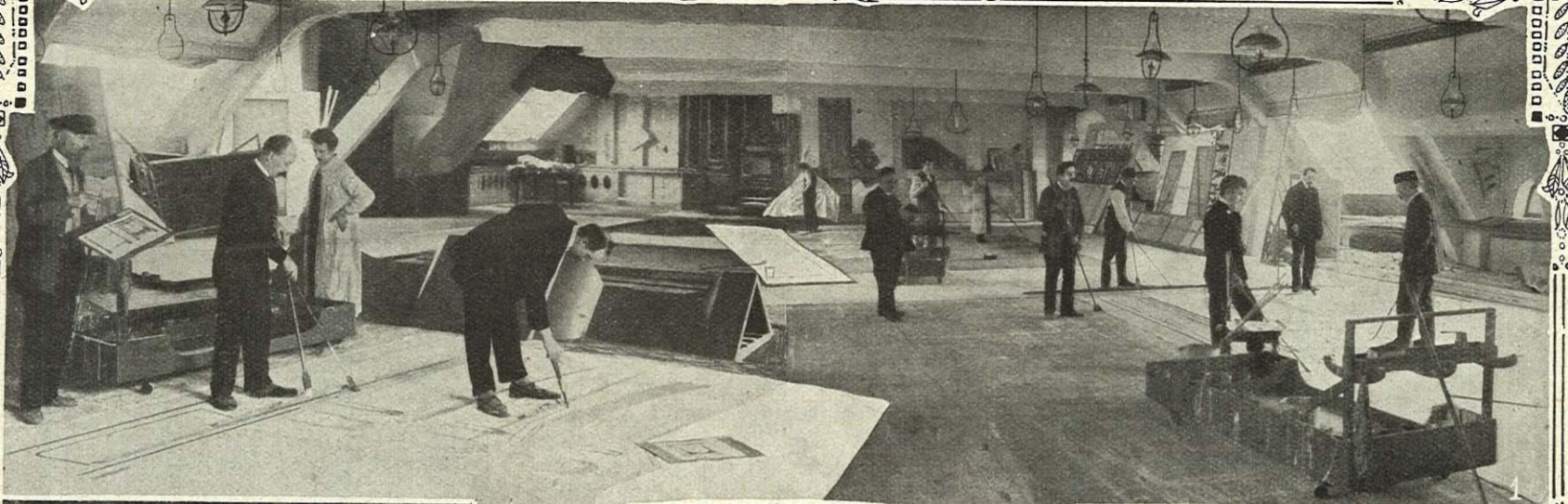
dag afton, när vi afklädde honom, voro hans ben så svullna, att han för första gången icke förmodade stödja sig på dem, utan måste vi bära honom till sängen. Hela torsdagen förblef han i sängen och söf till det mesta ganska lugnt, icke viljande förtära annat än några matskedsblad champagnevin, hvilket mycket smakade honom. I allmänhet har han, både under sin resa hit och sitt vistande här i Paris, varit icke allenast lugnare till lynnet utan äfven mindre plågad af andtappan än han någonsin varit därhemma i Stockholm. Det mildare klimatet tycktes mycket förmildra hans plågor. Läkarne, som cupphörligen förväntat sig öfver hans kropps styrka och lydighet för medikamenter, hafva förklaradt, att de vid sjukdomsfall, dylika hans och hvilka äro mycket vanliga, aldrig tillföre funnit någon härda ut så länge som han, oakadt de haft sådana patienter af alla åldrar. I dag om några timmar skall hans kropp obduceras och strax järefter begravas. Man sätter nu rummen i ordning, för att emottaga de landsmän jag bjudit för att följa honom till grafven.

Hvad mitt tillstånd beträffar, så har jag nu först fått lära känna hvad en verklig sorg betyder. De fyra månader vi oafbrutligen varit tillsammans och sofvit under samma tak, hafva betydligt närmat oss till hvarandra och vi hafva älskat hvarandra himmelsvidt mera än fordom var förhållandet. Jag känner att en af de två hufvudpersonerna i mitt lufs drama är borta och jag har på ett enda dygn gjutit flera tårar än kanske under hela mitt föregående lif, oakadt jag kunde trösta mig därmed, att min gamle välgörare, under dessa fyra månader, de sista af hans lif, icke varit plågad af annat än sin sjukdom. Hälsa den andra hufvudpersonen, min mor, och säg henne, att den nu härskande tanken i mitt hufvud är att bereda hennes återstående dagar all den sorgfrihet och lycka, som på denna jord kunna tänkas, och jag uppdrager åt dig och Cornelia, att från och med den stund du emottagit detta bref, egna er förnämsta omsorg åt henne och att icke spara något i hvad som rörer min mor. Alltför länge har hon varit allas slafvinna och med den sanna kärlekens tålmod burit oket. Men från detta ögonblick är hon allas vår härskarinna. Glömmen det aldrig!

Gud välsigne eder alla! Jag klipper en lock af gubbens hufvud. Jag har kysst den och vattnat den med mina tårar.

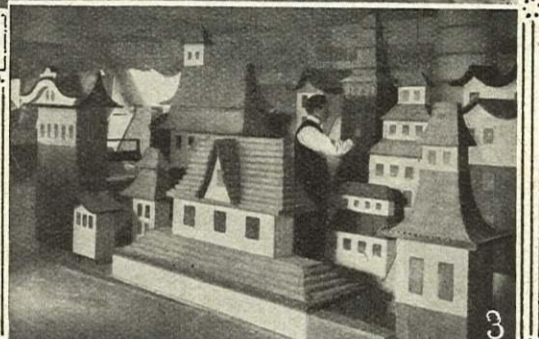
AUGUST.

Ur kulissvärldens skapelsehistoria

VARA DAGARS TEATERSCENERIER närma sig det fullkomliga i fråga om trogen naturefterhärming. De äro raka motsatsen mot hvad man fordom bjöds på. Tänk hur enkelt en teaterdirektör i våra farföräldrars tid löste dekoraionsproblemet! Hade han ett rum, ett landskap och en riddarsal, hos hvilka ändå det illusoriska lämnade mycket öfrigt att önska, så kunde han anse sig välförsedd. Reformerna ha kommit långsamt, men komma äro de, och nu påkallar framställandet af den sceniska attiraljen ett inveckladt arbete, hvarom den utomstående ej har en aning. Vår öfversta bild "ur kulissvärldens skapelsehistoria" visar, hur de stora fonddekorationerna och kulisserna taga form under dekoraionsmålarens pensel. Väfvarne utbredas på ateljégolvet yta, hvarefter målaren ställer sig på dem och målar med långa penslar och i breda drag de tjugusande scenerier vi sedan beundra i rampljuset. Bild 2 visar en trädstam i broderlig förening med början till en häst och en mänsklig figur. N:r 3 är aspekten af en kinesisk stad, medan å bild 4 ett antal flitiga kvinnohänder syssla med att af brokiga tyger, pärlor och annat glittr framtrolla olika slag af teaterprakt. Bild 5 visar sammansättningen af olika sceniska rekvisita såsom dörrar, skulpturer och andra föremål. Å bild 6 fastsys å stora stycken gasblommor, som sedan framställa trädgårdsdekoraioner på scenen. Å bild 7 tillverkas genom att å lärfstycken fastsys tätt med särskildt preparerade gröna tygstrimlor de illusoriska gräsmattorna. Å bild 8 synas stommen till en häst och en bronskrona af papiermaché, medan bild 9 återger snickareverkstaden, där en mängd nödig scenattiralj förfärdigas.

"Photo-Union" Paul Lamm.

Ett besök hos Knut Jern

1. "Krökta ryggar",
reliefskiss i gips. 2.
Förslag till Strind-
bergsmonument. 3.
Porträttbyst af No-
belpristagaren, ind-
ske skalden Tagore.
4. Konstnären bland
några af sina verk:
Till vänster Strind-

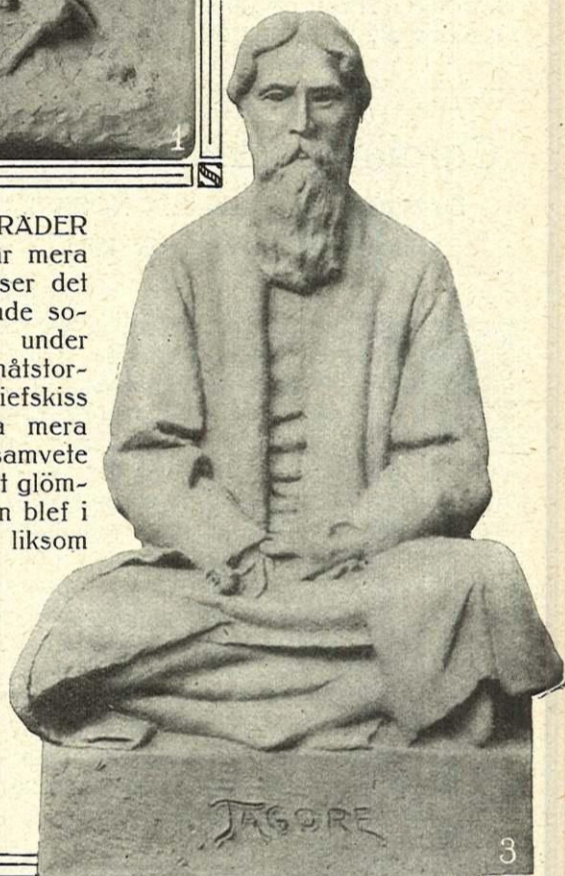
bergshufvudet, till hö-
ger studiehufvudet
"Motvind", där bakom
"Idealisten". 5. Ett
hörn af ateljén med
konstnären betrak-
tande en af sina
skisser. A. Blomberg
foto.

FRAM UR LEDET AF VÅRA YNGRE SKULPTORER TRADER

Knut Jern som en man, en begåfning för sig. Ingen går mera oförskräckt till kamp med stora uppgifter, hos ingen jäser det hetare af idéer, oflast burna af en rik fantasi, ett lefvande socialt patos. Redan August Strindberg hade också — under sina sista, så människoskygga år — fäst sig vid den unge framåtstormaren; särskildt intresserade han sig för hans här afbildade reliefskiss "Krökta ryggar", hvilken han i en tidningsuppsats förklarade "vara mera än en tidsbild, mera än ett konstverk" — "den är en förebråelse, ett samvete och kunde gärna sitta som en minnestafva öfver det man har så lätt att glömma: "De mänskliga rättigheterna". Så kom det sig att Knut Jern äfven blef i tillfälle att utföra sin storslagna porträttbyst af den geniale diktaren, liksom han sedermera framlagt ett originellt förslag till ett Strindbergsmonument: ett gigantiskt klippblock, uppuret af fyra grofhuggna, till ett sammanfogade granitpelare. Ur det remnande blocket frambyter en kraftigt byggd manlig genius — en symbol af diktarens mödosamma, men stolta brytningskamp. Skola vi en gång få se detta ungdomligt friska uppslag förverkligadt på någon af Stockholms offentliga platser? Det borde vara förtjänt däraf!

För närvarande kämpar Knut Jerns outtröttliga fantasi med nya och djärva uppgifter; vid vårt besök häromdagen på hans ljusa och luffiga ateljé under takåsen vid en stillsam sidogata af-

höljde han i den ännu fuktiga leran en af gestalter myllrande relief: "Helvetet", som han fänkt som ett led i en hel serie öfver detta Dantemotiv. Rundtom på kavaletter och vägghyllor vittna för öfrigt talrika skisser eller fullföljda verk om hans idévärlds frodighet, hans unga hands mästarern. "Lifvet och döden", "Lifvets åldrar", flere "Kung Lear"-ulkast, "Ett kärleksfamntag", "Hunger", "Musiken" — se där några af de gruppkompositioner, som sysselsatt och allt jämt sysselsätta honom! Som porträtt-skulptör når han också afsevärdt högt. Hvilken romantisk flykt i hans halffigursbild "Idealisten"; hvilken ungdomlig trotsarkraft i hans studiehufvud "Motvind" — för öfrigt ett stycke själfporträtt. Fulla af karaktär och ypperlig typskildring äro likaså hans porträttbyster af målaren och naturskalden David Jätte, af arkiekten Henning-Möller m. fl. Som totalomdöme står fast, att vi i Knut Jern äga en konstnärlig kraft att uppmärksamma och omhulda. Så goda och rika löften förtjäna en smula uppmuntrans solsken för att utvecklas till infrielsens fullhet.

J. N.

Carolines kärleksaffärer.

Berättelse af KATHLEEN NORRIS.

Bemyndigad öfvers. för Idun.

(Forts.)

WEN GAF HENNE EN BLICK öfver glasögonen och läste:

"Min käraste Owen, jag har en nyhet att meddela, som kommer att öfverraska dig, men jag har inte tid att vänja dig vid den. Jag kommer att viga mig i morgon å amerikanska konsulatet vid en ung tysk ingenjör vid namn Furman, Henry Furman. Vi ha i flera veckor varit goda vänner. Men mr Furmans hälsoföretag nödvändiggör, att han reser längre söderut, och jag önskar följa honom. Hans mor var amerikanska och Harry kommer säkert att ha mycket gemensamt med er gossar, när vi komma hem. Vi resa omedelbart efter ceremonien, men ett bref till mig träffar mig under mitt nya namn å hufvudpostkontoret i Manila.

— Fortsätt, sade Edith och jag.

— Det är allt, svarade Owen, och Teds bref innehåller ännu mindre utom det att hon säger, att vi få of-fentliggöra saken, när vi finna det lämpligt.

— Owen! Skall du annonsera det?

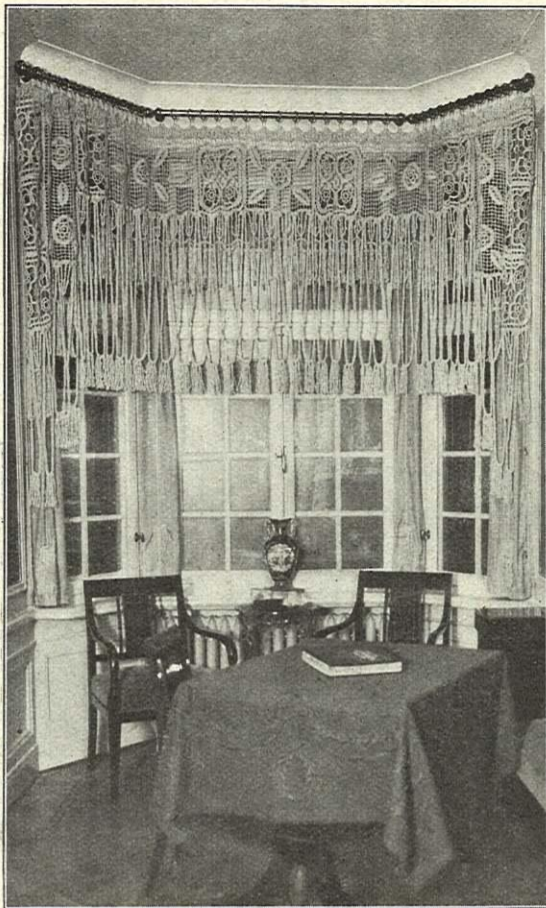
— Det har jag redan gjort, Ted och jag voro inne på posten i förbifarten. Där var ett snapshot med.

— En fotografi! Och hur såg han ut?

— Ja, det var bara en amatörfotografi. Han ser treflig ut, lång och mager. Det kommer in i tidningen i dag. Man kan inte få mycken föreställning.

— I hvarje fall är det en ömtålig sak, sade Edith.

— Kanske det,

En originell fönster-gardin.

I ett militärläkarehem i Örebro förekommer här afbildade, af Örebro ritkontor utförda gardin, hvars komposition är något säreget, som gör den förtjänt af uppmärksamhet. Öfvergardinen, grof spets, är utförd i irländskt motiv. Spetsen på sidorna håller i bredd 1,75 cm. utom fransen.

Fransarna utgöras af s. k. militärnodder, och avslutas hvarje länk med en pärltofs af garn liknande militärernas axelepåletter. Undergardinen (skjutgardin) består af siden med längder af platta militärnodder, också avslutade med pärltofs af garn. Gardinerna äro komponerade af fröken Mattis Lundbom, förut känd genom sina smakfulla kompositioner på området.

En ny Döderhultsgrupp, "Domstolsscenen".

Gruppen framställer en scen från någon tingssal, där svaranden — bonddrängen — på känt vis "svär sig fri" i ett barnuppfostringsmål. Detta arbete torde vara ett af de yppersta, som "Döderhultaren" utfört, och är afsedt för Baltiska Utställningen. A. Ytterlund foto.

sade Ted. Ert intresse är verkligen lifligt, flickor tillade han torrt. Bixby visade en mycket större entusiasm än ni. Han tänker göra två spalter af det och behandla det som en stor händelse, hvilket är hans skyldighet. Men ni två bara skrattar åt det och säger, att ni inte tror, det är sant.

— Men det är ju så underbart, sade jag, och hade nu äntligen återvunnit fattningen. Och eftersom man tycktes vänta entusiasm af oss blef jag oerhördt entusiastisk. — Naturligtvis är det förtjusande, sade jag, och tänk bara ett sådant mottagande vi skall ge dem, när de kommer. Det är ju litet plötsligt, men Carrie är ju inte något barn. Vi får resa in till Wayville och skaffa någon ställig present, Owen. Och vänta, tycker du inte att jag borde låta sätta för och åka på visiter hos några af de äldsta vännerna för att meddela nyheten?

— Nå det låter höra sig, sade Owen försonad.

— Och Owen, sade jag, då han satte sig på armstödet och lade armen om mitt lif, vi måste naturligtvis ge Carrie det här huset? Enda dottern förstår du. Skulle inte det bli en ställig lysningspresent?

— Ja, sade Ted, det har jag inte tänkt på. Men det bör vi nog, eller åtminstone hyra ut det åt dem.

— Då får vi bygga uppe i ängen, jublade jag.

Men Owen beslöt, att saken skulle få hvila till dess Carrie och hennes man — hur underligt det lät — kommo hem. De kanske komma att resa i månader, och till slut aldrig bosätta sig i Coolwater en gång, sade han.

Men Carrie skref, strax efter jul, att de ämnade komma hem. Coolwater visade det lifligaste intresse, och vårt eget hushåll råkade genast i uppståndelse. Vi ställde i ordning vårt vackraste och största sofrum för de nygifva, och Owen byggde till en sofferanda och ett nytt badrum. Mr Furman var fortfarande mycket klen, skref Carrie, hon ville, att han skulle rådfråga en specialist i San Francisco och sedan tillbringa hela sommaren i Coolwater, för att hvila och samla krafter. De väntades till San Francisco den 7 januari. Owen, som inväntade deras ankomst med barnslig spänning, fann två dagar tidigare att han måste resa i affärer till Los Angeles och fortsatte till San Francisco för att möta sin syster. Jag telegraferade till Carries hotell för att meddela, att han skulle komma den åttonde.

Många gånger senare, då Edith och jag talade om saken, önskade vi, att han kommit i tid och kunnat möta henne på ångbåten. Om han — men det tjänar till ingenting att fundera. Owen kom inte fram förr än den åttonde, och ångaren hade anländt ett dygn tidigare. Edith och jag önskade också, att jag hade följt med Owen. Men baby var så liten, och hur gärna jag än ville resa, lät jag inte Owen öfvertala mig att lämna lillan.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manu-
facturing; Norrköping.

Gymnastikdirektörsexamen
afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 14 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulia, LUND.

**Göteborgs
Gymnastiska Institutet,**
Göteborgs Arkader, Göteborg,
längsta o. fullständigaste spe-
cialkurs i **Sjukgymnastik** o. **Mas-
sage.**
Begär prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästersamuelsgatan 70.

Med. Dr. E. Kleens
(ett-åriga) kurs i **Massage** och **Sjukgym-
nastik** (för damer) börjar den 1 okt. kl.
10 f. m. Nr 37 **Mästersamuelsgatan,**
2 fr. upp. Prospekt begäres städes under
adress **Saltsjöbaden.**

Afmagringsvälv,
— absolut verkande — oskadligt. —
Pris kr. 4.50 + porto. Försändes diskret.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör,
21 Drottninggatan 21.

Javana Lelu
det bästa medel för erhållande af
långa ögonfransar och tjocka ögon-
bryn. Pris 6 kr. + porto. Förs. diskret.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverant. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

**Majorskan Edmanns (Varberg)
Rynktinktur**
anses vara det yppersta medel att
borttaga rynkor, pormaskar. Gör hyn
klar, slät och skär, förnygrar utse-
endet betydligt.

Champoing
är beredd af finaste ingredienser, bort-
tager mjäll, ger glans.
Förnämsta Parfymaffärer.

Skönhet. Tillförlitligt medel mot
grunlig hy, bölder, fin-
nar, eksem. Många int. af ansedd o.
trovärd. pers. 40-årigt eksem botadt. 3 kr.
sats. Diskret. Fru Ina Göthe, Falun.

FLORODOL TVAL

Allt ifrån ditt första fram-
trädande har Florodol. Vä-
len rönt en år från år o.
här popularitet och detta
sack vare sin absoluta ren-
het och sina utsökta ingre-
dier, som gör att Floro-
dol-tvålen inlägger en ställ-
ning framför alla andra
toalett-tvålar.

H.G.SÖDERBERGS IMPORT A.B.

1MA ANTRACIT,
HUSHÅLSKOL
& KOKS

Riks- o. Sthlmstel.: Namnanrop. Begär endast Söderbergs Kolimport.

Köttisoppa

bereder man bäst
af **MAGGI'S** Buljong-Tärningar

PÅ DEN GIFTA KVINNAN hvilar i icke ringa mån an-
svaret för om försäkring å mannens lif kommer till stånd
eller ej. Hon blir ofta mannens rådgivare i denna an-
gående, och på henne ankommer det i många fall att
så ställa husets ekonomi, att medel ej saknas till försä-
kringspremien. Mången änka med oförsörjda barn beklagar
bittert, att hon ej medan tid var understöddes mannens
sträfvan att genom en försäkring skydda de sinas framtid.

Betänk att

Lifförsäkrings Aktiebolaget
Nordstjernans
UPPFOSTRINGSFÖRSÄKRING

garanterar erforderligt kapital för barnens uppfostran.

SVENSKT NÄRINGSPREPARAT
I FLYTANDE FORM
KOLSYRADT
VÄLSMAKANDE

135 PR. FL.

GIGANTOS

FÖRORDAS AF
SVENSKA LÄKARE.
INNEHÅLLER
FOSFOR I LÄTTAST
ASSIMILERBAR FORM.
PREPARATETS NÄRINGSVÄRDE
MOTSVARAR 272 KALORIER PR. FL.

135 PR. FL.

• FÖR SVAGA OCH NERVSJUKA. •

• AKTIEBOLAGET GIGANTOS. STOCKHOLM
RIKS.TEL. 14114

Barn-Underkläder!

Prima kvalitéer. Egen tillverkning.

Barn-Natt-Dräkter
med långa ärmor, jämte fötter.
Bomulls, oblekta 2.00
"Lahmans" gula 2.75

Barn-Combinations
med korta ben till knäet.
"Lahmans" hvita och gula, kort ärm 2.25
"Lahmans" hvita och gula, lång ärm 2.50

Barn-Kjolar
Bomulls, rosa och grå 0.60
"Lahmans" hvita och gula 1.10
Hellylle, hvita, röda, nebumelerade
rosa och ljusblå 1.10
Till landsorten mot efterkraf eller post-
förskott + porto.
Vår rikt illustrerade priskurant sändes
gratis och franco.

Kyrkogat. 32,
GÖTEBORG. **A. Jönsson & Co.** Specialaffär för
Tricotvaror.

Joh. Lundström & Co. A.-B.

Kungl. Hofleverantör.

PRIMA ANTRACIT

Hushållskol - Cokes - Briketter
Begär vid telefonering å Riks och Allm. **endast**
"Lundströms".

NYHET!

Från i dag är utkommet i all-
männa handeln

"YOG" Yoghurt- "YOG"

Margarin,

som tillverkas i 2 kvaliteter, en vegetabilisk och en animalisk.
Detta margarin innehåller de i Yoghurten verksamma bakterier. De-
ras hälsosamma inflytande på organismen är i vår tid tillräckligt bekant
genom de rekommendationer, särskilt av Yoghurt-mjolk (Bulgarisk), som
äro framkomna från åtskilliga auktoriteter. Att man kan finna dessa
livskraftiga och för organismen så sunda bakterier i en daglig behövs-
artikel som margarin, må man därför anse vara av stor betydelse. Alla
kunna på detta sätt, utan besvär och extra penningutlägg, ständigt till-
föra sig dessa i och med den dagliga kosten.
Därtill kommer också att det av oss komponerade Yoghurt-marga-
rinet har en frisk, syrlig smak, som gör margarinet mycket tilldragande.
Vårt Yoghurt-preparat står under ständigt kontroll av vår egen ke-
miker och bakteriolog. Yoghurt-margarin tillverkas endast av oss.
Begär det hos Eder handlande!

AGRA MARGARINFABRIK, STOCKHOLM.

Viadol

Tvål- & Parfymfabriken VIOLA,
Göteborg.

VIODOL-Tvålen, med största omsorg sammansatt af de finaste ingredienser, är en toalett-tvål af högsta kvalitet.

ROYAL WINDSOR
Det berömda
hårstärkande vattnet.
Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden:
Royal Windsor Perfectionne. En alljämnt
stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
Windsors verkan. Pris kr 5.- + porto.
Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,**
Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

MOMENTAN. Bästa färg-
medel för
hår och skägg. Är för hälsan oskad-
ligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej
vid tvättning. Pris 5 kr. pr sats.
Ziwertz Efr. Göteborg.
Återförsäljare rabatt.

Fräkenpomada
är det enda absolut säkra medel att
snabbt och utan obehag borttaga frä-
knar, lefverfläckar och solbränna
samt göra den fulaste hy hvit o. vacker.
Oelbar verkan garanteras!
Fräkenpomada innehåller inga för
hyn skadliga beståndsdelar.
Många intyg och tacksamhetsbref från
hela Skandinavien.
Pris 3 kr. pr burk.
Exped. mot postförskott eller efterkraf.
Tekniska General-Depöten,
STOCKHOLM.
Adolf Fredriks Kyrkogata 13.

Förnämsta me-
del att skydda
huden och bevara
hyns friskhet är

Oatine-Crème
— en kraftig, snöhvitt
naturprodukt af ren
hafre. Äkta Oatine-
Crème i hvit burk
med grönt lock från
The Oatine Co. London, säljes efter tull-
förhöjningen till 1.50 o. 3 kr. per burk.
Oatine-Crème, -Tvål, -Puder o. -Balsam
finnas öfverallt samt hos A. W. Nor-
ding, Biblioteksgatan 11, Birgerjarlsгат.
16 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

Prenumerera på Idun!

**M-Zadig's
Tvålpulver**
med Violdoft

Kom ihåg!

M-Zadig's Tvålpulver
med Violdoft
Framtidens Tvålmedel
Garant. utan
teraf. klör

M-Zadig, Malmö
Kem.-Tekn. Fabriker

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hår-
medel och öfverträffas icke af
något annat liknande preparat.
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla 1:sta klass Par-
fymeri-, Drog- och Coiffyrfärer.

Från YSTAD HAPARANDA
användes **YVY** tvål.
Säljes i hvarje välortad parfym- och
herrekliperingsaffär för 50 öre pr st.
Oeterlin & Ulriksons Kem. Tekn. Fabrik,
- YSTAD -

**BRUNKEBERGS
TEATERN**

Alltid veckans
bästa nyheter!

Idun utgifves denna vecka
i A och B.